

(Политика, 27.12.2009)



На самом почетку разговора отправница послова у америчкој амбасади Џенифер Браш је са занимањем погледала фотографије главних уредника „Политике“ из протеклих стотинак година и нагласила да је већ деценијама редован читалац „Политике“ и да веома цени наш лист.

Разговор који смо водили симболично је представљао рекапитулацију протекле године, коју су многи аналитичари означили као годину преокрета после готово две деценије. На питање како оцењује развој односа наших двеју земаља, Браш је подсетила да сарадња између САД и Београда, као главног града, датира од 1881. године. „Дакле, када кажемо да последњих неколико година имамо напете односе, то није прави пример, јер наша сарадња постоји 128 година. Ти напети односи су више аномалија него што су правило у нашим односима“, закључила је отправница послова.

Шта сматрате главним разлозима побољшања односа наших двеју држава?

Прво желим да одам признање Влади и председнику Борису Тадићу, јер сви знамо колико је 2008. била тешка година за све, а нарочито за однос Србије и САД. Напоменућу само да је наша амбасада тада била спаљена, да је трагично страдао младић у том пожару, да смо породице Американаца морали да иселимо на неких месец дана. Сlike запаљене амбасаде су обишле читав свет и опет смо имали оне ружне сцене које су нам се вратиле. Не заборавимо да се то десило пре само две године. Зато одајем признање председнику Тадићу што је у том периоду, упркос свим лошим емоцијама које су тада биле јако изражене, успео да, као појединац, али и са својом коалицијом, три пута освоји изборе: председничке, парламентарне и локалне. То је одавање признања човеку, али и његовој визији како треба да изгледа Србија.

Када је у питању одавање признања за побољшање односа између Србије и САД, на првом месту је председник Тадић. Желим такође да одам велико признање и нашем бившем амбасадору Камерону Мантеру, који је као високи професионалац Стејт департмента упркос потешкоћама у том тешком периоду успео да сарађује са

релевантним снагама у Србији, гради те односе и врати их на прави пут. Такође изражавам захвалност и признање особљу амбасаде, како Американцима тако и Србима, који су и за време тог осетљивог периода наставили да раде на изградњи српско-америчких односа.

Односи између наше две земље су оптерећени ружним сликама: паљеном америчке амбасаде, али и НАТО бомбардовањем Србије 1999. Мислите ли да је заједнички рад Националне гарде Охаја и наше Војске на обнови школа по Србији пут којим ће се унапредити наши односи?

Управо је државни програм партнерства који постоји између Охаја и Србије од 2006. прави пример за то. Сарадња између Министарства одбране Србије и Националне гарде Охаја не укључује само однос између две војске него све више и однос војске према цивилима, а ми бисмо желели да такву сарадњу успоставимо и између грађана Охаја и Србије. Ја сам из Охаја и било ми је велико задовољство да присуствујем заједничком пројекту реновирања школа и обданишта током лета, чиме смо желели да побољшамо услове образовања деце у неразвијеним срединама. Била ми је част да присуствујем посети председника Тадића Охају у септембру и састанцима са гувернером, командантом Националне гарде и пословним људима. Потенцијал могућих активности са државом Охаја је велики и добродошле су идеје и са српске и са америчке стране како да ову сарадњу проширимо.

Како САД виде Србију: као неутралну или чланицу НАТО?

Наравно, то је одлука коју Србија сама треба да донесе. Као земља која је НАТО чланица и која снажно подржава трансатлантско партнерство, а имајући у виду регионалне показатеље, сматрамо да би чланство у НАТО било добро за Србију и да би имала бројне користи. Ово је само наше мишљење а ви сами одлучујете како видите сопствену безбедносну стратегију у будућности.

Да ли мислите да то што Србија има велике дилеме око чланства у НАТО-у може негативно да утиче на наше односе?

Не. Треба нагласити да ми подржавамо и активности Србије ка чланству у ЕУ, и

активности у програму Партнерство за мир. Понављам да је, што се тиче чланства у НАТО, то одлука коју Србија треба сама да донесе.

Ипак, уколико би Србија желела да задржи неутралност?

Влада треба да дефинише шта подразумева под неутралношћу. Мени лично то још увек није јасно. С друге стране, чланство у НАТО-у даје јасноћу, пружа јасан концепт, то је проширење мултилатералних односа.

На који начин САД подржава Србију на путу ка ЕУ и у чему се огледа амерички утицај на партнере у ЕУ?

Ми нисмо чланица ЕУ и не покушавамо да утичемо на одлуке наших европских партнера. Међутим, они јесу наш најближи партнер у свету и веома нам је важно шта мисле, као што је и њима битно какав став ми имамо према одређеној теми. И ЕУ и САД сматрају да Србија треба да предузме потребне кораке како би се придружила ЕУ. Наравно, пуно тога треба да се уради, пуно тешких одлука да се донесе, да се афирмише менталитет да Србија треба да заузме место у ЕУ које јој припада. Неколико позитивних ствари је до сада већ урађено: визна либерализација и Прелазни трговински споразум, што су све обећања која је председник Тадић дао у својој предизборној кампањи 2008. године. Али, све то није било лако постићи, било је потребно много рада и много разумевања од стране наших српских и европских партнера. А ми смо били ту да подржимо, подстакнемо и охрабримо да до тога на крају дође.

Колико има истине у повезивању посете потпредседника САД Џоа Бајдена Србији и каснијих жустријих корака ка ЕУ?

С обзиром на то да Србија 30 година није имала посету тако високог званичника америчке администрације, оно што је имао да каже о међународним односима и политици САД према Србији – није могло да прође незапажено. Сматрам да је његова посета донела веома важан преокрет у нашим односима и да је пружила нову наду ка чвршћој билатералној сарадњи. Ми смо наставили да радимо на иницијативама које је потпредседник Бајден овде изнео и мислим да ће сарадња добити нове подстицаје када у јануару дође наша нова амбасадорка Мери Ворлик. Амбасадорка Ворлик је наш цењени

професионални дипломата и ја сам веома почастиована што ћу јој упутити добродошлицу.

Можемо ли очекивати да САД неће тражити од Србије да призна Косово и да не продубљују теме о којима се не слажемо, како је то рекао Бајден овде приликом своје посете?

Ми не очекујемо да Србија призна Косово. Али свакако очекујемо да Србија нађе начин да сарађује са властима у Приштини како би се нашла практична решења за проблеме који погађају и једну и другу страну.

Да ли верујете да су могући нови статусни преговори између Београда и Приштине после одлуке Међународног суда правде у Хагу?

Не.

Шта је првих пет ствари које ћете рећи о Србији новој амбасадорки Мери Ворлик?

* Прва ствар коју бих истакла је да, пре свега, поштује Србију и српски народ. То говорим свим нашим дипломатама које долазе у Србију. Без обзира на разлике које постоје, ја им увек кажем да не доносе унапред судове и да поштују тежак пут који је Србија прошла последњих двадесет година.

* Да гледа у будућност Србије. Када говоримо о будућности, потенцијали Србије су неограничени, укључујући географски положај, природне лепоте и само становништво. Увек сам због тога велики оптимиста, надам се да ће Србија имати добру будућност и да ће пружати позитиван допринос региону и Европи.

* Може бити помало контрадикторно, али ћу ипак рећи: Београд је диван град. Можда сада не изгледа тако дивно (потребно је мало радити на њему да би лепше изгледао), али верујем да може да буде права светска метропола. Али поред тога, треба увек имати на уму да Србију не чини само Београд. Предложила бих јој да путује што више, да упозна различитости Србије како би боље разумела људе који живе у њој и историју.

Београд и Приштина треба да траже практична решена

Пише: Џенифер Браш
недеља, 27 децембар 2009 10:45

* Знајући да амбасадорка Ворлик има велико искуство у економији и бизнису, предложићу јој свакако да искористи тај свој потенцијал и ради на стварању атмосфере која ће бити добра за привлачење страних инвестиција. Али не само инвестиција из САД, већ и из Европе, и да негује и чува ове који већ постоје у Србији.

* На крају бих јој саветовала да не ради превише, него да ужива у Србији и са њеним грађанима.

(Разговарала **Биљана Митриновић**)